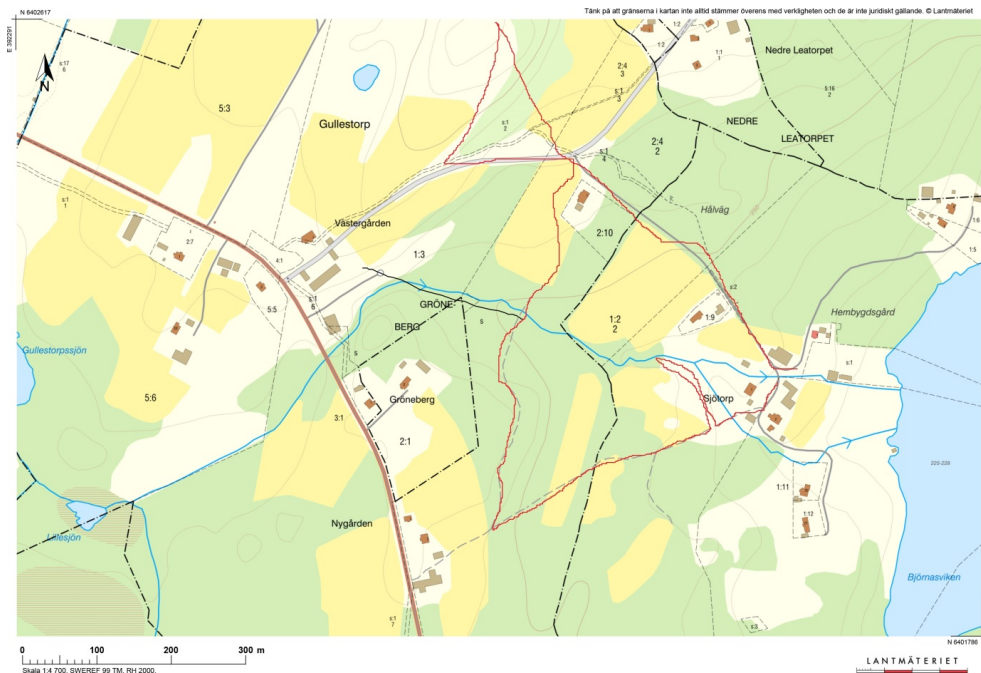

ÄHF torpvandring 2023-05-07

Årets torpvandring innehöll inte så många torp utan fokuserade på fornminnen och kvarnverksamhet. Vi kom att vandra ca 2,5 km, se karta.

Vi börjad med att stanna vid den gamla hålvägen. En väg som förmodligen brukades för mer än 200 år sedan. Den ansluter till nuvarande väg vid vägkorset.

Vi fortsatt till portstolparna bredvid vägen. Den tidigare vägen passerade genom portstolparna, genom stenmuren och sedan låg vägkorset på åkern. En väg gick mot Leatorpet och en gick till Sjötorp. Vägen mot Sjötorp följde delvis den gamla hålvägen.

Där vi står börjar ett område klassat som fossil åkermark och fortsätter på ovasidan bäcken hela vägen till andra sidan av nuvarande väg mot Hallbron. De kreatur som betar där nu har gjort att inte så mycket syns av den gamla strukturen och det är delvis svårframkomligt. Området har bestått av många odlingsterrasser och odlingsrösen.

Vi fortsatte upp till toppen av Baståsen där en delvis sönderplockad stenformation finns. Oklart vad det är men kan vara ett gravröse.

På vägen tillbaka passade vi ett annat oklar stenformation. Stenmuren vid vallen och vägen till vallen döljer. Eva Andersson frågade om namnet Baståsen kunde komma från att det legat en Basta här. Denna stenformation är rektangulär och kanske en basta. Ute på åkern ovanför är en stenyxa hittad.

Området på baståsen har troligen varit boplats/gravplats för de som hade odlingarna mor bäcken.

Karta med fornminnen:

Vi fortsatt tillbaka mot Sjötorp och vek in på åkern vid korset. Vi passade bron över bäcken. 150 m uppströms bron hade Gullestorpsbönderna rätt att sätta kvarn enligt geometrisk avmätning från 1707 som utfördes när de frikopplades från Sundholmen och blev kronobönder. Några rester av kvarn syns inte så de har förmodligen inte utnyttjat rätten.

Vi fortsatte mot Nygården och kommer till en delvis raserad jordkällare. Den kan ha hört till en backstuga som varit placerad i närheten. Mer troligt är att Nygården brukat denna.

Vi fortsatte mot Sjötorp och tittade på kvarnverksamheten där.

Först tittade vi på placeringen av tidigare kvarn före 1800. Den låg i den gamla bäckfåran som skymtar. Det har varit ett litet fall ner till nuvarande bäcken som man utnyttjat. Troligen var detta en enklare så kallad skvaltkvarn/enfota kvarn. Flera år i början på 1700-talet var den obesutten (brukades inte).

Vi fortsatte lite uppströms och kommer till platsen där benstampen låg. Den uppfördes av Sture Perssons farfar Per Persson som brukade Sjötorp 1837 till 1878. Benstampen drevs av ett hjul nedsänkt i vattenrännan som hade en lång axel in i huset på norra sidan av bäcken. Axeln hade knaggar som lyfte 5 järnskodda ekstockar (ca 4" till 5"). När de föll ner krossades benen. Huset hade 2 våningar och på övervåningen benmjölet för hand. I undervåningen fanns även en kvarn för slutmalning av benmjölet. En remskiva drev även en axel som gick tillbaka till södra sidan av bäcken där den drev en spånhyvel.

Axelns till vattenhjulet gick av och någon ny kunde inte hittas. 1947 revs kvarnen och allt järn såldes till en skrothandlare för 1000 kr.

Vi avslutade med fika på hembygdsgården.

Guiden Bo-Lennart vid benstampen